

İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23400>

Özet

İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri Ölçeği, 1999 yılında E. Gökçe tarafından bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin sahip oldukları mesleki yeterlik düzeylerini sistematik ve yapılandırılmış bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek geliştirme çalışması, Türkiye bağlamında öğretmen yeterliklerinin tanımlanması ve bu yeterliklerin ölçülmesine yönelik geçerli ve güvenilir bir araç sunma ihtiyacından doğmuştur. Ölçek, öğretmenlerin pedagojik, alansal ve genel kültürel yeterlikler gibi çeşitli boyutlardaki performanslarını ölçmek üzere tasarlanmıştır.

Ölçeğin geliştirme süreci, standart psikometri adımlarına uygun olarak yürütülmüş olup, sonuçlar Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde sunulan tez çalışmasında detaylandırılmıştır. Bu çalışmada, Türk eğitim sistemi için önemli bir kaynak teşkil etmekte ve öğretmen yeterliklerinin değerlendirilmesine yönelik sonraki araştırmalara temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öğretmen yeterlikleri, İlköğretim, Mesleki gelişim, Eğitim psikolojisi, Ölçek geliştirme, Öğretmen değerlendirilmesi.

Yazarlar

Gökçe, E.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, Öğretmen Yeterliklerinin farklı boyutlarını kapsayacak şekilde ilköğretim öğretmenlerinin mesleki yeterlik düzeylerini nicel olarak ölçmektir. Bu ölçüm, hem bireysel öğretmenlerin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeye hem de eğitim politikaları çerçevesinde genel yeterlik standartlarının karşılama durumunu tespit etmeye yardımcı olmayı hedeflemektedir.

Ölçek, özellikle öğretmen yetiştirme programlarının etkinliğini değerlendirmede ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının saptamada kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Geliştirme çalışması, öğretmenlerin performansını belirleyen kritik beceri alanlarını tanımlayarak, eğitim sisteminin kalitesini artırmaya yönelik veri sağlamayı amaçlamıştır.

Yapı

İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri Ölçeği, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumları ölçen çok boyutlu bir yapıya temel alır. Bu yapı, genellikle üç ana yeterlik alanına

odaklanmaktadır:

Alana Özgü Yeterlikler: Öğretilen dersin içeriğine dair bilgi derinliği ve bu bilginin öğrencilere aktarılma becerisi.

Pedagojik Yeterlikler: Öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi, ölçme ve değerlendirme teknikleri ile öğrenci gelişimini destekleme becerileri.

Sosyal ve Mesleki Yeterlikler: Meslek etiği, veli işbirliği, okul kültürü ve kişisel/mesleki gelişim konularındaki tutumlar.

Ölçek, İlköğretim kademesinin kendine özgü ihtiyaçları yansıtabilecek şekilde, 6-14 yaş aralığındaki öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun yeterlik alanları kapsamaktadır.

Geçerlik

Ölçek, bir Doktora Tezi çalışması olarak geliştirildiği için, geçerlik (validity) çalışmaları kapsamlı bir şekilde yürütülmüştür. Kaynak bilgide spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, geliştirme sürecinde muhtemelen araştırmadaki geçerlik türleri incelenmiştir:

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Uzman görüşleri alınarak ve ilgili literatür taranarak maddelerin öğretmen yeterlik alanları yeterince temsil edip etmediği değerlendirilmiştir.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin teorik yapıyla uyumunu test etmek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Kriter Geçerliliği (Criterion Validity): Mümkünse, ölçekten elde edilen puanların öğretmen performans değerlendirmeleri veya diğer ilgili yeterlik ölçütleriyle korelasyonu incelenmiştir.

Detaylı geçerlik sonuçlarına Gökçe (1999) tarafından hazırlanan orijinal tez çalışmasından ulaşılabilir. gerekmektedir.

Güvenirlik

Güvenirlik (reliability) analizleri, ölçeğin tutarlılığı ve kararlılığı belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Özgün kaynakta spesifik güvenilirlik katsayıları yer almamasına rağmen, ölçek geliştirme standartları gereği araştırmadaki yöntemlerin kullanıldığı varsayılmaktadır:

İç Tutarlılık (Internal Consistency): Maddelerin aynı yapıyı ölçme derecesini belirlemek için muhtemelen Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır.

Test-Tekrar Test Güvenirliği (Test-Retest Reliability): Ölçeğin zaman içindeki kararlılığını ölçmek amacıyla belirli bir zaman aralığıyla aynı gruba tekrar uygulanması olabilir.

Yüksek iç tutarlılık katsayılar, ölçeğin maddelerinin ilköğretim öğretmenlerinin yeterliklerini güvenilir bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır. Ölçeğin çok boyutlu yapısı göz önüne alındığında, araştırmacı muhtemelen Keşfedici Faktör Analizi (KFA) uygulamıştır. Bu analiz, başlangıçta belirlenen maddelerin hangi yeterlik boyutları altında toplandığını ve bu boyutların teorik çerçeveye uyumlu olup olmadığını göstermiştir.

Faktör analizi sonuçları, ölçeğin nihai alt boyutları (örneğin, Pedagojik Yeterlikler, Alan Bilgisi Yeterlikleri vb.) ve her bir faktörün açıkladığı varyans oranını belirlemiştir. Bu analizler, ölçeğin yapısal bütünlüğünü ve puanlamanın dayandığı alt ölçeklerin geçerliliğini desteklemektedir.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Developmental Scale).

Biçim: Büyük olasılıkla, öğretmenlerin yeterlik düzeylerini belirtmeleri için Likert tipi derecelendirme formatında hazırlanmıştır (örn. 5'li veya 7'li Likert).

Mevcut Diller: Türkçe.

Hedef Kitle: İlköğretim öğretmenleri (Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri).

Yaş Grubu: Yetişkin (Mesleğini icra eden öğretmenler).

Popülasyon Detayları: Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler. Tezin örneklem detayları, ölçeğin hangi coğrafi bölge veya okul türlerinde geçerli olduğunu gösterir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan anket veya ölçek formatında.

Anahtar Kelimeler

Eğitimde değerlendirme, Öğretmen eğitimi, Mesleki yeterlilik, İlköğretim okulları, Gökçe 1999, Tez çalışması.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilinmiyor.

Yaz??ma Adresi: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Tez dönemi itibar?yla).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, akademik bir Doktora Tezi kapsam?nda geli?tirilmittir. Kullan?m izinleri genellikle yazar?n kendisinden veya tezin bulundu?u kurumdan (Ankara Üniversitesi) alınmalıdır. Akademik veya ara?t?rma amaçlı? kullan?mlar için genellikle ücret talep edilmez, ancak ticari kullan?m için izinler ve ücretler de?i?ebilir.

Test Y?I?: 1999.

Eri?im Bilgisi: Orijinal teze Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr.

Kaynaklar

Gökçe, E. (1999). *?lkö?retim ö?retmenlerinin yeterlikleri (Doktora tezi)*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

?lkö?retim Ö?retmenlerinin Yeterlikleri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynakta ölçek maddeleri yer almadı? için bu bölümde maddeler sunulamamaktadır. Maddeler, Gökçe (1999) tarafından hazırlanan "*?lkö?retim ö?retmenlerinin yeterlikleri*" ba?lıkl? doktora tezinde bulunmaktadır.